

ARQUEOCEC

FULL INFORMATIU DEL GRUP D'ARQUEOLOGIA
"PELEGRÍ CASADES I GRAMATXES"
(Secció d'Història i Art)

Any 5

Núm. 48

Setembre 2015

ACTIVITATS FETS I NOTÍCIES D'ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

***Dolmen
del Puig d'Arques***

Cista del Bosc d'en Roquet

Menhir de la Murtra

Sant Cebrià dels Alls

Arqueologia de Descoberta

Talment com si ens resistíssim a anar de vacances els membres del Grup d'Arqueologia vam decidir, ja molt a finals de juny, tornar a Les Gavarres. Aquesta vegada l'objectiu principal era el dolmen del Puig d'Arques.

ITINERARI:

Sortint de Romanyà de la Selva prenguérem la carretera que mena a Mas Poncet. Quasi només començar-la anàrem a saludar l'imponent menhir de la Murtra, que amb la seva presència domina la clariana del bosc on està plantat. Seguidament vam iniciar l'ascensió que ens havia de portar a l'indret de la Creu d'en Sabater on vam deixar els vehicles. Des d'allà vam pujar a peu fins al Puig d'Arques on hi visitàrem el dolmen allí ubicat i que dóna nom al puig.

Realitzada la visita retornàrem als vehicles. Ara observem que la carretera per la que hem pujat, cent metres més endavant nostre es converteix en una pista de terra (a trossos força dolenta) que malgrat tot ens porta a Sant Cebrià dels Alls, on ens vàrem proposar de trobar-ne el pou de glaç.

Retornem cap a Mas Poncet on hi deixem els vehicles per arribar-nos fins a la cista del Bosc d'en Roquet. I, ja de camí cap a Santa Cristina d'Aro (per dinar) vam poder veure a l'altra banda de la tanca d'un camp de golf, en el paratge de Santa Maria de Vallvanera, el menhir conegut com sa Pedra Aguda o de les Goges.

Membres del grup estudiant el mapa de l'indret

MENHIR DE LA MURTRA.—

Manuel Cazorro i Ruiz l'any 1912 publicà una ressenya d'aquest monument amb un croquis del menhir, aleshores caigut.

L'any 1952 Lluís Esteva i Cruañas publicà en un setmanari local la notícia de l'imminent redreçament del menhir, cosa que s'efectuà el diumenge 27 d'abril de l'any 1952, fou emplaçat 5 metres a l'oest del lloc on estava caigut.

DOLMEN DE PUIG D'ARQUES.—

Degut al topònim, Francesc Carreras i Candi ja hi pressuposava l'existència d'algun dolmen en un escrit de l'any 1905.

Després de diverses temptatives infructuoses per localitzar-lo, no seria fins al març del 1964, que la Delegació Local d'Excavacions féu el primer sondeig i donà com a segur el monument. L'abril d'aquell mateix any Pere Caner i Estrany publicà per primera vegada el monument amb dues fotografies, i apuntà que tenia totes les característiques d'un sepulcre de corredor.

CISTA DEL BOSC D'EN ROQUET.—

Manuel Cazorro i Ruiz, l'any 1912 en publicà una breu ressenya i una fotografia amb el peu "Dolmen pequeño de Romanyà de la Selva". Informa que es trobava en el bosc d'en Roquet i que no tenia coberta. El classificà entre les cistes.

Lluís Esteva i Cruaños, després d'anys d'intentar localitzar-lo finalment el va trobar gràcies a les precises indicacions de Josep Maria Almeda. El monument estava en un lamentable estat d'ençà almenys l'any 1912, data en què Cazorro i Ruiz en publicà una fotografia. Després d'ésser excavat i restaurat, el dolmen fou publicat per Esteva i Cruaños l'any 1957 amb el nom de Cista del Bosc d'en Roquet, amb una planta i dues fotografies.

SA PEDRA AGUDA O DE LES GOGES.—

L'agost de l'any 1876 Josep Pella i Forgas va visitar el menhir i el publicà, amb un dibuix, l'any 1883. L'anomenà "Sa pedra aguda de Vallvanera".

Lluís Domenech i Montaner el cità i en publicà un dibuix l'any 1886.

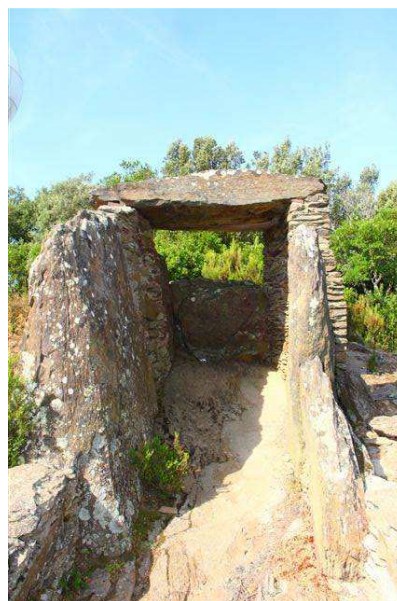
Agustí Casas, l'any 1908 en donà una ressenya i l'anomenà també "Pedra de les Goges" per estar enllaçat amb ell un relat llegendari. El situà en el municipi de Santa Cristina d'Aro.

SANT CEBRIÀ DELS ALLS.--

Sant Cebrià dels Alls és una parròquia que forma part del municipi de Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura. Situat a 400 metres d'alçada, és un dels molts poblets del massís de les Gavarres que a partir de mitjans del segle XX ha sofert un total despoblament. Al nord del petit nucli hi trobem el Puig del Migdia (443m) i a l'oest el Puig d'Arques (532m), el Puig d'Aiguabona i el Puig de la Gavarra. La parròquia és de masies disperses per les Gavarres, a la rodalia del Puig d'Arques, el punt més elevat de la serra. Avui és pràcticament deshabitada. Vora l'església hi ha l'edifici dit "el castell" i la rectoria datada el 1680 a la llinda d'una finestra.

Menhir de la Murtra

Dolmen del Puig d'Arques

L'EXTINCIÓ DELS MAMUTS

Els mamuts foren els gegants de l'Edat del Gel que van dominar el paisatge d'Europa i Àsia durant centenars de milers d'anys abans de desaparèixer relativament aviat.

Ara els científics creuen haver identificat una de les causes principals de l'extinció del mamut llanut: els caçadors humans.

Els investigadors han sospitat durant molt temps que els humans ajudaren significativament a impulsar els mamuts a l'extinció, però les noves investigacions mostren que un grup d'individus va exterminar aquests animals a gran escala.

Els arqueòlegs han trobat evidències de què la cultura **Gravetiana** —un grup de caçadors-recol·lectors que van viure a l'Europa

Central i Oriental fa entre 30.000 i 20.000 anys—estava constituïda per autèntics especialistes caçadors de mamuts.

Afirmen que els individus d'aquesta cultura no solament s'alimentaven de la carn d'aquests grans paquiderms, sinó que també utilitzaren parts dels seus ossos com a combustible per a les seves fogueres. Els ossos i l'ivori foren també una important matèria prima per a fabricar eines i ornaments, mentre que en alguns casos, particularment a les planures de Rússia i Ucraïna, utilitzaren els ossos de mamut com a material de construcció dels seus habitatges.

La Comarca de Sobrarbe (Osca), membre de l'itinerari Cultural Europeu “Rutes Megalítiques”

La comarca de Sobrarbe, en el Pirineu d'Osca, ja és membre de l'itinerari Cultural Europeu “**La ruta europea de la cultura megalítica**”, declarat pel Consell d'Europa. D'aquesta manera es converteix en el primer territori de l'Europa meridional que participa en aquest itinerari, que reuneix una

selecció dels monuments més antics de Dinamarca, el Regne Unit, Alemanya, Països Baixos i Suècia. El projecte “Rutes Megalítiques” neix de la vocació de difondre i promocionar el patrimoni cultural de les manifestacions megalítiques dels territoris implicats en el projecte i està compromès amb els principis del turisme d'impacte baix, respectuós amb el medi natural i cultural, amb les tradicions i amb la cultura local.

A més, aquesta iniciativa possibilita el desenvolupament de noves col·laboracions transfrontereres per al desenvolupament de projectes amb un interès força alt per als territoris associats.

ELS TRESORS QUE AMAGA LA SELVA COLOMBIANA

Un dels tresors més grans dels colombians està amagat a la profunditat de la selva amazònica, en un territori inaccessible i inexplorat. Quasi bé ningú l'ha vist, però constitueix un enorme patrimoni cultural de la Nació. El prestigiós diari **The Guardian** acaba de fer un gran reportatge sobre els valuosos rastres que els primers éssers humans del continent hi deixaren.

Aquest oasi queda en el "Parque Nacional Chiribiquete", un refugi natural de tres milions d'hectàrees, amb una superfície com Holanda, en el sud del país. La UNESCO el va incloure a la llista de Patrimoni de la Humanitat.

Fins allà va arribar Mike Slee, un documentalista anglès, en un helicòpter per a filmar, segons *The Guardian*, milers de pintures de caçadors i animals fetes possiblement en el període paleoindi, entre 18.000-8.000 aC. Es creu que varen ser fetes pels *Carijonas*, una de les primeres espècies humanes que habitaren Amèrica. Al damunt de les roques aquestes comunitats hi deixaren impresos jaguars, cocodrils i cérvols. "És la terra oblidada pel temps", va dir Slee al diari britànic.

Desenterrat l'antic Regne d'Urartu (Turquia)

Un equip format per 50 arqueòlegs de diverses universitats de Turquia han localitzat un gran nombre d'enterraments en uns grans recipients de ceràmica, coneguts com *pithoi*, amb 2.800 anys d'antiguitat, com una part d'un laboriós treball orientat a descobrir els secrets del Regne d'Urartu, que va governar Turquia des de mitjans segle IX aC. fins a la seva derrota a mans dels medes a principis del segle VI aC. La troballa ha estat realitzada a la ciutat turca de Van, capital d'aquest antic regne. Cada estiu, grups d'investigadors participen en excavacions a l'entorn d'aquesta zona, intentant descobrir noves dades prop de la fortalesa de Van

Troben noves piràmides a l'antic Regne de Kush al Sudà

Després de dues dècades d'excavacions en un indret proper a l'antiga ciutat de Gematon, al Sudà, un equip d'investigadors del Museu Britànic de Londres ha trobat els vestigis de piràmides construïdes fa 2.000 anys. Piràmides trobades en un vell cementiri que conté tombes i revelen les pràctiques d'enterrament d'un regne que va desaparèixer, el Regne de Kush.

Derek Welsby, responsable de les col·leccions de l'Antic Egipte i el Sudà en el Museu Britànic de Londres, declarava que *“fins ara hem excavat sis piràmides fetes de pedra i unes altres deu amb totxos de fang”* en un cementiri que ja va ser examinat sense èxit el 1993. *“No hem trobat solament enterraments elitistes”*, explica Welsby, *“alguns dels enterraments inclouen piles de roques o túmuls i estructures superficials rectangulars o mastabes”*.

Tot i que les tombes desenterrades sota les piràmides han patit saquejos al llarg dels darrers anys, s'han pogut recuperar algunes peces, entre elles una taula feta amb estany i bronze que a la seva superfície tallada nostra el déu Osiris i la deessa Isis realitzant ofrenes.

Estat Islàmic dinamita el temple de Baal, a l'antiga ciutat de Palmira

Combatents de l'Estat Islàmic han dinamitat l'històric temple de Baal, ubicat a les ruïnes de la ciutat siriana de Palmira, segons ha informat l'Observatori Sirià de Drets Humans. Des del 20 de maig els jihadistes ocupen el jaciment, després que l'exèrcit sirianès es retirés sense oposar resistència.

Segons l'ONG amb seu a Londres, que treballa amb una àmplia xarxa d'activistes sobre el terreny, el temple va ser destruït el mes de juliol, amb una gran quantitat d'explosius.

Palmira, un jaciment únic del segle I a.C., és una joia de l'arquitectura i de l'urbanisme romà, i ha estat declarada Patrimoni de la Humanitat per la Unesco.

La notícia de la destrucció del temple arriba cinc dies després que l'Estat Islàmic executés Khaled Al-Assad, antic responsable del jaciment, per negar-se a revelar on estan amagats els tresors arqueològics del museu.